

SPIS TREŚCI

WSTĘP	9
ROZDZIAŁ I	
Pojęcie zmian klimatu i zasady jego ochrony	15
1. Uwagi wstępne	15
2. Pojęcie i przyczyny zmian klimatu	16
2.1. Klimat i zmiany klimatu	16
2.2. Efekt cieplarniany	20
2.3. Gazy szklarniowe	22
2.4. Emisja gazów cieplarnianych	27
2.5. Skutki ocieplenia	29
3. Zasady międzynarodowego prawa ochrony środowiska	37
3.1. Zasada zrównoważonego rozwoju	42
3.2. Inne zasady międzynarodowe ochrony środowiska	59
3.2.1. Zasada międzypokoleniowej sprawiedliwości	59
3.2.2. Zasada wspólnej (powszechnej), lecz zróżnicowanej odpowiedzialności	60
3.2.3. Zasada prewencji	61
3.2.4. Zasada przezorności	63
3.2.5. Zasada „zanieczyszczający płaci”	64
3.2.6. Zasada publicznej partycypacji	66
3.2.7. Zasada obowiązku niewyrządzania szkód poza granicami własnego państwa	68
3.2.8. Zasada wspólnej troski o dziedzictwo ludzkości a zasada suwerenności państw nad ich zasobami naturalnymi	70
4. Podsumowanie	75
ROZDZIAŁ II	
Ochrona klimatu w umowach międzynarodowych dotyczących ochrony środowiska	77
1. Uwagi wstępne	77
2. Umowy dotyczące ochrony powietrza	80
3. Umowy dotyczące ochrony warstwy ozonowej	94
4. Umowy dotyczące środowiska obszarów polarnych	101

5. Umowy dotyczące ochrony środowiska morskiego	131
6. Umowy dotyczące konfliktów zbrojnych zawierające postanowienia o ochronie środowiska	138
7. Umowy dotyczące działalności jądrowej i rozbrojenia zawierające postanowienia o ochronie środowiska	145
8. Podsumowanie	150

ROZDZIAŁ III

Prawne aspekty przeciwdziałania zmianom klimatu w Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z 1992 r.	153
1. Uwagi wstępne	153
2. Geneza Konwencji	155
3. Cele i zasady Konwencji	164
4. Zobowiązania państw–stron Konwencji	173
4.1. Zobowiązania w zakresie współpracy międzynarodowej	178
4.2. Zobowiązania na płaszczyźnie wewnętrznej	180
5. Instytucjonalizacja działań na podstawie Konwencji	195
5.1. Konferencja Stron Konwencji	196
5.2. Sekretariat Konwencji	201
5.3. Organy pomocnicze	203
5.3.1. Pomocniczy organ do spraw doradztwa naukowego i technicznego	203
5.3.2. Pomocniczy organ do spraw wdrażania	204
5.4. Ustanawianie innych organów	205
6. Podsumowanie	207

ROZDZIAŁ IV

Prawne środki ochrony klimatu w Protokole z Kioto z 1997 r.	209
1. Uwagi wstępne	209
2. Geneza Protokołu	210
3. Cele Protokołu	214
4. Zobowiązania państw–stron Protokołu	216
4.1. Wnioski dla Polski	231
5. Mechanizmy Protokołu	235
5.1. Mechanizm wspólnego wypełniania zobowiązań, art. 6	238
5.2. Mechanizm czystego rozwoju, art. 12	242
5.3. Handel emisjami, art. 17	247
6. System instytucjonalny Protokołu	252
6.1. Konferencja Stron Protokołu	253
6.2. Sekretariat	255
6.3. Organ pomocniczy do spraw doradztwa naukowo-technicznego oraz organ do spraw wdrażania	255
6.4. Zarząd mechanizmu czystego rozwoju	256

6.5. Komitet Nadzoru do spraw wspólnego wypełniania zobowiązań	256
6.6. Komitet Zgodności	257
7. Działania po przyjęciu Protokołu	259
8. Podsumowanie	290
ROZDZIAŁ V	
Ochrona klimatu w innych dokumentach międzynarodowych	293
1. Uwagi wstępne	293
2. Dokumenty Organizacji Narodów Zjednoczonych	294
2.1. Deklaracja o celach milenijnych	294
2.2. Dokumenty przyjęte podczas Światowego Szczytu Zrównoważonego Rozwo- ju w Johannesburgu w 2002 r.	296
2.3. Raporty Międzyrządowego Zespołu w sprawie Zmian Klimatu	304
3. Dokumenty Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie	311
4. Dokumenty Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju	314
5. Dokumenty Unii Europejskiej	316
6. Podsumowanie	345
ZAKOŃCZENIE	347
BIBLIOGRAFIA	355
1. Źródła	355
1.1. Umowy międzynarodowe	355
1.2. Inne dokumenty międzynarodowe (wybór)	358
1.3. Akty prawa pierwotnego Unii Europejskiej	360
1.4. Programy działań Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska	360
1.5. Raporty	362
1.6. Akty prawa polskiego	362
1.7. Wybory dokumentów	363
2. Literatura	364
2.1. Monografie i prace zbiorowe	364
2.2. Artykuły naukowe i studia	368
2.3. Podręczniki	388
2.4. Słowniki, leksykony i encyklopedie	388
2.5. Opracowania wydane przez Sekretariat UNFCCC	389
2.6. Artykuły prasowe	390
2.7. Konsultowane strony internetowe	391
ZAŁĄCZNIKI	393
Wykaz załączników	393
1. Światowe Konferencje Klimatyczne zorganizowane pod auspicjami WMO	394
2. Raporty Międzyrządowego Panelu do spraw zmian klimatu (IPCC)	394
Szczegółowy wykaz raportów IPCC	394
IPCC Assessment Reports	394

IPCC Special Reports	395
IPCC Methodology Reports	395
3. Wykaz spotkań Konferencji Stron (COP) Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu oraz Konferencji Stron służącej jako spotkanie stron Protokołu z Kioto (COP/MOP)	396
4. Wykaz państw-stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu	397
5. Wykaz najważniejszych dokumentów dotyczących środowiska arktycznego	398
6. Wykaz spotkań Rady Arktycznej	399
7. Wykaz ważniejszych aktów prawa wtórnego Unii Europejskiej dotyczących ochrony powietrza i ochrony warstwy ozonowej	399
8. Wykaz ważniejszych aktów prawa wtórnego Unii Europejskiej dotyczących ochrony klimatu	401
9. Partnerzy Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu	403